

AVANTGARDEN

Send avisa videre med en gang
du har lest den!

Kampene om Stalingrad.

I hele august sto nasistenes offensiv i stampe på Østfronten. De oppnådde mindre lokale fremganger ved Stalingrad og de besatte enkelte byer i Kaukasus, men måtte til gjengjeld la russerne beholde initiativet på alle de andre fronter. Klart og tydelig kunne en forstå at Hitlers planer også denne gang ble bragt i uorden ved den røde armés kraftige innsats.

Ved å sette inn hele sin disponible styrke på en enkelt sektor av fronten hadde nasistene regnet med definitivt å renne de røde armer over ende, og Stalingrad skulle være nådd og inntatt allerede i slutten av juli, og den nasistiske propaganda serverte også nyheten om at det bare var noen dager til byen var inntatt, inntil den militære ledelse i slutten av august måtte offentliggjøre en redegjørelse hvor det het at «journalistene i Berlin» ikke forsto situasjonen og man ikke kunne si når Stalingrad ble inntatt. Det er jo en interessant opplysning at krigskildringene fabrikkeres i Berlin.

Slaget om Stalingrad er et av de voldsamste historien kan oppvise. Etter hvert som det gikk opp for de nasistiske ledere hvilken katastrofe som truet hvis ikke byen ble tatt, ble de mer og mer grepet av panikk. Alt disponibelt materiell og folk ble kjørt til slagmarka mellom de to elver, og antall fly har vært enormt.

Allikevel klarte de russiske tropper lenge å holde presset. Men de var kommet i en for ufordelaktig strategisk posisjon til fullstendig å stå imot det regn av bly og stål som nasistene sendte over deres stillinger. De kjempet med ryggen mot Volga, med et begrenset kommunikasjonsnett, og derfor liten anledning til hurtig å skifte ut sine tropper og la de få nye forsterkninger.

Nasistenes plan var å lage en kulepang om Stalingrad, to kiler som i nord og syd skulle trenge fram til Volga. Gang på gang ble disse forsøk slått tilbake, men nasistene forsøkte hver gang på ny, uten å ta hensyn til de tap de led. Den 1. sept. forkynte det nasistiske kommunike at tropper var kommet fram til Volga nord for Stalingrad, men nyheten ble ikke som ventet slått stort opp, og det med rette for det viste seg at det meste av den kile nasistene da hadde klart å rette inn i de russiske linjer da var blitt teigjort, og hvis det var lykkes nasistiske tropper å trenge fram til nærheten av Volga var de fullstendig isolert. Derimot meldte russerne den 4. sept. at tyskerne hadde klart å trenge seg inn i forsvarssystemet syd for byen, og at stillingen var kritisk.

Det er sannsynlig at nasistene klarer å inni Stalingrad. Allikevel vil en kunne si at kampene om denne byen har vist hvor nær de nasistiske armer er nederlaget. Ennå vil de kunne skjule de voldige skader deres krigsmaskin har fått, men de har sannsynligvis fått en slik knekk at de neppe får tid til å rette nye store angrep på de andre deler av fronten før vinteren kommer. Hvor store tap har vært foran Stalingrad kan

ikke sies, kampene er på langt nær slutt, men at de har vært enorme er sikkert, og antallet tyske falne kommer opp i hundretusener.

I Kaukasus valte russerne å trekke seg tilbake til fjellene da nasistene i begynnelsen av juli trenge seg fram til slettelandskapet sør for Don. Og framleis pågår kampene ved foten av fjelkjeden. En tysk avdeling har riktig nok vært en tur oppe på Eberus, det høyeste fjell i Kaukasus, men tilfellet hadde ingen militær betydning, og selv tyskerne innrømte at det først og fremst var en sportslig prestasjon. Fjella strekker seg helt opp til Kertsjundet og beskytter på denne måte Svarthavshavnene. Nasistene har gjort sterke anstrængelser for å trenge seg fram til disse havner, men er blitt slått tilbake med store tap. I nord er det imidlertid lykkes nasistene å trenge seg fram til kysten sør for Novorisk, Svarthavets viktigste flåtehavn etter Sebastopol, men russerne har baser for sin flåte i de øvrige byer, først og fremst i Batum. Lenger øst har nasistene rettet sterke angrep i retning mot oljebyen Grosny, uten at det har lykkes dem å vinne særlig terreng.

I det hele virker det som nasistenes framgang i Kaukasus går overordentlig tregt, og de viktigste øjefeltene er i øyeblikket ikke direkte truet.

På de øvrige fronter har russerne hatt initiativet. Nasistene forsøkte seg riktig nok med offensive operasjoner i Orledistriktet, men de ble slått tilbake og kampene stilnet av. Ved Rjev har det russiske trykk som begynte i begynnelsen av august resulter i en framrykking på mellom 40 og 55 km, og russerne er kommet fram til forstedene av Rjev. Tyskerne yter imidlertid en meget seg motstand.

På Kalinifronten NV for Moskva har russerne hatt en del framgang, og de har tilflydd nasistene store tap ved Leningrad.

Det russiske flyvåpen har vært meget aktivt. Det har flere ganger vært rettet angrep på Berlin. Det største angrep kunne rapporteres da russiske fly i slutten av august, trass i dårlig vær bombet industrielle og militære mål i Berlin, Danzig, Königsberg, Tilsit, Stettin og enkelte andre byer. I Berlin ble iaktatt 9 store brander, det samme i Danzig, og i Königsberg 10 brander. Ingen av de russiske fly ble meldt saknet.

Siste 7 september

Russerne holder stillingen foran Stalingrad. Von Boeck fører fram nye reserver men blir slått tilbake. NV for byen har russerne bedret sine stillinger. SV lykkes det nasistene å drive en kile inn i forsåret, men russisk artilleri drev fienden tilbake. I et avsnitt rettet flere tyske panserverdinger glimrende angrep mot 6 russiske luftvernatterier. Disse skulle angripe tilbake og satte 45 ut av kamp. 1500 shupbombefly og andre fly rettet voldscenne angrep mot russerne, men disse

TYSKERNES PLANER MED NORGE I Etter Klaus Sunnanå 1938

Når det gjelder tyskerens utplyndring av Norge må man skille mellom to slags tiltak, det er de som bare tar sikte på å presse landet for mest mulig av livsformedigheter under krigen, og de tiltak som går ut på utsging over lengere sikt. Man regner at Norge er blitt tappet for ca. 30 % av nasjonalformuen.

Tyskerens planer med norsk næringsliv er det riktig nok vanskelig å få noen sikkerlig greie på, men man kan sette opp 6 punkter:

1. Norge skal bli et råvareproduserende land.
2. Jordbruket skal bli mere framtreddende.
3. Utenrikshandelen skal gå over til Tyskland.
4. Industrien skal samordnes med den tyske, med tysk kapital.
5. Skipsfarten skal reduseres.
6. Levertandarden skal bringes ned til det mellom-europeiske nivå.

Når det gjelder den elektrotekniske industrien ble det i august 1940 nedsatt et tysk arbeidsutvalg med Terboven som formann. Eksport av elektrisk kraft er planlagt. Denne plan har tidligere vært opp i det, men er blitt forkastet som ulønnsom, i landet, men er blitt gjort seg bedre å anvende kraften til industri innen landet. Den industri som skal få lov å bestå skal drives med tysk kapital lånt i Norges Bank, og administrert ved flatterselskap her i landet. Liknende planer foreligger for fiskevareeksporten. Videre planer om trålliske i stor stil som vil komme til å ta arbeidet fra tusenvis av fiskere.

Ad. utenrikshandelen. Høsten 1940 kom det en rekke representanter fra Tyskland til Norge for å kjøpe opp varer som ikke brukes i Tyskland, men som derimot land som Spania, Portugal og Italia har vært store avtakere av. Man ble nektet å gå de vanlige kanaler. Eksporten ble foretatt til de priser som tyskerne bestemte.

Ad. sjofarten. Høste tysk presseuttalelse må ikke bare landegrensene men også sjøgrensene revideres. Sverige, Danmark og Norge må fortrenses og thiviss den plass som tilkommer dem ifølge deres størrelse og betydning.

Dette viser at kampen mot nasismen også er en kamp for å bevare vårt eksistensgrunnlag, de sosiale og økonomiske goder vårt land har opparbeidd seg.

viker ikke. Ca. 50 tyske fly blir skutt ned i gjennomslutt pr dag.

Russerne benekter nasistenes påstand om at Svarthavshavna Novorossk er etobret. Det raser heftige kamper ved Mozdok i Midt-Kaukasus. Alle angrep i ranning Grosny er slått tilbake.

Ved Briansk og Rjev er det fortsatt sterkt russisk press.

70 tyske bombefly forsøkte å trenge seg fram til Moskva foregående natt, men russiske jagerer splittet angrepet og skjøt ned 11 fly.

Russiske ubåter har senket et tysk transportskip på 6000 tonn i Østseefronten.

Tre land som er nær knyttet til det britiske imperium står idag passive til den strid som de frihetssøkende folk fører mot nasismen. Disse tre land er Irland, Egypt og India. I seg selv er deres folk antinasistiske men, på den andre side ligger uvilje og usikkerhet overfor imperiet som en hindring for at de finner sin plass ved friten.

Av disse tre land er India det viktigste, og landet står idag midt oppe i en krise så dyptgående at det også berører vår kamp.

India er et rikt land, men allikevel er det fattig fordi dets rikdom ikke er utnyttet. Det har ikke hatt vestens rivende industrielle utvikling, og er med sine 380 mill. innbyggere nærmest et bondesamfund med dype sosiale klasseskiller.

India er en britisk koloni, og det hersker neppe tvil om at England har gjort mye godt for India. Men det britiske imperium er nå engang ikke noen filantropisk institusjon, og det er vel mest riktig å si at England har regjert India i sine interesser og ikke i det indiske folks. De ønsker England idag har i India er resultatet av denne politikk, og en rekke engelske politikere forsøker heller ikke å skjule dette idag.

Frihetstranga har stadig vokset seg sterkere i det indiske folk. De har også etter hvert fått tilkjempet seg flere og flere rettigheter. Da krigen i Østen brøt ut, sendte den engelske regjering Cripps til India for å komme til en ordning med de indiske politikere. England tilbød India å bli en dominion i stedet for en koloni, noe som villibety at India ville få et utstrakt selvstyre med sin egen regjering og sitt egne folkevalte parlament.

Men de indiske politikere, med det store kongresspartiet i ryggen avsto, og forlangte bare en ting: Engelsenne skulle trekke seg tilbake fra landet.

Sett på bakgrunn av at de japanske tropper da sto ved den indiske grense var kravet lite realistisk. Den indiske frihetsrørsla er sterkt demokratisk og klart antinasistisk. Enkelte unntak fins, blant andre de to brødre Bose som fullstendig har gått over til nasismen og fra Japan og Tyskland sender «budskap» til det indiske folk om at alsen er deres eneste sanne venner.

Engelnderne har selvsagt ikke kunnet bøye seg for kongresspartiets krav. De kan ikke gjøre det, hverken av hensyn til det indiske folk, sitt eget folk eller de andre folk som idag er i blodig kamp for sin frihet.

Kongresspartiet har oppfordret til passiv motstand mot de engelske tropper men de har ikke fått det indiske folk med seg. Kongresspartiet representerer for det første bare hinduene, de 80 mill. muhammedanere har stilt seg på engelskennas side. Videre har en rekke andre indiske politikere med sterk posisjon blant befolkningen tatt avstand fra kongresspartiets beslutning. Arbeiderørsla, som først og fremst er representert ved det kommunistiske parti, har også gått aktivt inn mot kongresspartiet og først og fremst dets ledere med Gandhi i spissen. Det betyr at størsteparten av de indiske industrarbeidere stiller seg på engelskennas og de allierte side. Ikke av kjærlighet til England, men i bevissheten om at den aksjon Gandhi nå fører bare er til fordel for nasismen, og kan bety japansk besettelse av landet som vil være mange ganger verre undertrykkelse enn India noen sinne har opplevd.

Veien til Indias frihet går idag bare gjennom en alliert seir over nasismen. Og det er i det indiske folks interesse å støtte denne kamp. Den politikk som Gandhi fører idag kan bare vanskeliggjøre Indias stilling i fremtiden og svekke og splitte det indiske folk.

Den indiske frihetsrørsla har før over alt i verden og også i England selv blitt møtt med stor sympati. Og ikke minst i vårt eget land som bestanding selv har stått så sterkt på den nasjonale selvstendighets grunn. Men idag har Gandhi bare sympati hos aksmakterne, fordi hans aksjon gir dem sak. Og det later heldigvis til at indierne også etterhvert selv forstår det, iallfall ser det ut til at Gandhis paroler denne gang ikke får hatt den gamle virkning. Men ansvaret for de ofre som hans kampanje til nå har hatt kan bare føres tilbake til Gandhi selv.

«Aftenposten» er den 26/8 dypt rystet over at en tyskiødt amerikaner er dømt til døden fordi han har skjult en tysk offiser som var flyktet fra fangeler i Canada. I Europa kjenner vi flere dødsdommer over folk som bare har gitt litt mat til russiske krigsfanger som blir utsultet og behandlet som dyr i de tyske fangeleriene, og vi har kjennskap til utallige eksempler på at folk blir satt i konsentrasjonsleir bare for å ha kastet en sigarett til fangene.

Hvilken himmelvid forskjell er det ikke på forselsene, og hvor mye større grunn hadde ikke «Aftenposten» til å bedømme de tyske barbarene.

Det er alminnelig kjent at NS for tiden gjør nye anstrengelser for å realisere sine forerderske planer om et riksting. For en tid siden gjorde innenriksråd Dahl nærmere rede for framgangs måten ved oppnevningen av representanter til rikstinget i et brev til ombudsmanden for næringslivet den berlytete direktør Whist. De fagforbund som var nyordnet eller som ville bli det i løpet av kort tid, skulle selv få velge sine representanter. De øvrige skulle bare ha rett til å innstille. Ja enkelte, som fiskerne, skulle få sine representanter direkte oppnevnt av ministerpresidenten. Alt dette skulle ifølge planene være ferdig i første halvdel av september. Whist har sammenkalt sine spesielle tillitsmenn til møte i Oslo 21 september. Ordførere o. l. er tilsagt møte 25 september. Denne dag skulle også rikstinget åpnes.

Men NS har nå engang ikke lov å bestemme noe på egen hånd. Erkekelteirne Qüisling og Hagelin har derfor vært i Tyskland for å treffe den «store» fører. Hiter var imidlertid opptatt med viktigere ting enn NS-rikstinget i Norge, og de to nasistiske måtte vende hjem uten å ha fått forelagt sine planer. Det er derfor tvilsomt om NS rekker å innhente samtykke for 25 september. Men de slipper nok ikke tanken om et riksting og fred med Tyskland. Vi kan derfor i det minste vente nye kraitige framstøt mot næringsgruppen. Blant de som står for tur til å bli «nyordnet» nevnes bankvesenet i første rekke. En «nyordning» på dette område vil lett kunne bli en betenkelig sak for NS. De norske innskytere vil sikkert ikke ha noen tilfitt til et nasistisk bankvesen.

SLAVELINKENE STRAMMES

I Tyskland er det 31 august offentliggjort en forordning om utnyttelse av arbeidskraft i de besatte land. Det heter at forholdsvis skal «tilpasses» etter tysk forbilde og «underkastet en stram ensrettet ledelse».

I forordningens § 3 heter det at all arbeidskraft i de besatte områder så langt som rå er skal tjene det tyske krigsbehov.

Arbeidet inndeles i fem grupper. Først og fremst skal de tyske militære og sivile organisasjoner ha tilfredsstillet sitt behov. Som nr. 2 kommer de tyske rustningsarbeider, så sikring av ernærings- og landbruksarbeidet, som nr. 4 arbeider av handverksmessig og industriell art i tysk interesse, og tilslutt arbeider som utføres i den okkuperte befolkningens interesse.

Minimumsarbeidstida settes til 54 timer om uka, og eventuelt skal det også arbeides søn- og helligdager. Forordningen gjelder for Norge, Holland, Belgia, Frankrike og Serbia.

Forordningen gir et grelt bilde av den utplyndring nasistene foretar overfor de besatte land. Maten blir slettet og slettet, men arbeiderne skal sile som slaver for de tyske herrer. Men forordningen gir også et bilde av de vansker nasistene selv er oppe i, det stadige skrik etter arbeidskraft for å motvirke den synkende tendens i deres krigsproduksjon, og for å erstatte de tusener av arbeidere som sendes til fronten.

I Halden ble det for en tid siden arrangert et ververnemøte for legionen med tale av fylkesfører Hoff, som bl. a. gjentok de vanlige glosor om at Tyskland ikke trengte noen hjelp fra Norge, men at den norske legion først og fremst skulle sikre Norges «selvstendighet». Hoff var uforsiktig nok til å konkludere med å be alle som var motige nok til å melde seg til legionen om å reise seg. Stor forvirring i forsamlings hvoretter tre stykker reiste seg nølende. Dette dårlige resultat førte til nye innlegg fra Hoff, som denne gang sa direkte at Tyskland trengte soldater. Men det skulle han ikke ha gjort. Det endelige resultat ble at de som hadde reist seg, igjen inntok sine plasser. Forsamlingen vedtok deretter samstemmig at ingen var motige nok til å melde seg til legionen.

Det står stadig en del sprøyte i avisene om «ministerpresidentens» strålende idé om den nye by Borg, Norges tredje største med 70000 innbyggere og et flateinnhold på 100 km². NS gjør seg de merkeligste forestillinger om de uhyre fordelene som vil følge med en sammenslutning av 9 kommuner til en by. Denne «by» vil nemlig for det første få et mer allsidig næringsliv enn de gamle byer Fredrikstad og Sarpsborg, med både akkeri og andre gode ting innover sitt område. For det annet vil en få mange åpne plasser, storbens lunger som det heter. Og for det tredje, og det er det mest storlagne bevis for «førernes» visdom vil en få mange km nye strandlinjer langs Glomma og dermed muligheter for store havneanlegg. Det må utvilsomt betegnes som en oppsiktsvekkende oppgagelse at en byutvidelse skaffer tilveie åpne plasser og strandlinjer som før ikke eksisterte. Hvorfor ikke like godt utvide Oslo by til å omfatte begge sider av Oslofjorden helt ned til Færder. Tenk hvor mange km strandlinje en da ville få.

Arne Sunde melder at tapet av norsk tonnasje er gått betraktelig ned siste måned.

Når vi nå går inn i det fjerde krigsåret er det med et sterkt bånd om at det også blir det siste. Om mindre enn to måneder begynner en ny vinter, og med de store ønsker Nazi-Tyskland hadde for å klare seg forrige vinter har en grunn til å tro at denne gang vil den tyske krigsmaskin og den tyske krigshusholdning få et avgjørende knekk.

Krigen har vart i tre år. For det tyske folk har krigen vart lenger, for lang tid for de tyske tropper innledet krigen ved å gå inn i Polen, hadde Tyskland levd på krigsfort. Hundretusener hadde vært innkalt til militærtjeneste og etter andre tusener levde på militærvis og bygde veier og befestninger. Hele den tyske økonomi var omdannet til krigsøkonomi med først og fremst en hensynsløs utnyttning av arbeidsklassen. Matrasjoneringen var innført allerede 1937.

De demokratiske statene i Vest-Europa hadde ikke denne forberedelse. Man ante at krigen ville komme og millioner av kroner var også gjennom åra gått ut til militære formål, men alt var preget av tilfeldigheter og både på det militære og politiske område manglet ledere som med myndighet kunne organisere forberedelsene til å ta imot den kommende stormflod.

Dette er hemmeligheten ved Nazi-Tysklands styrke de første krigsåra: den totale overlegenhet når det gjaldt forberedelsene til krigen, og at de dermed forsto å lede krigsutviklingen inn i det spor de ønsket.

Og fordi de hadde situasjonen i si hand klarte de å slå ned på sine motstandere enkeltvis. Hvis en ved krigsutbruddet 1939 summerer styrken hos de land som i dag er Nazi-Tysklands motstandere, vil en finne at de var overlegne både med tropper, materiell og først og fremst fly.

Deri ligger hemmeligheten ved Tysklands framgang: de var overlegne i styrke i forhold til sine motstandere. Og det betød ikke bare hurtige seire, men også relativt små tap.

Tysklands første motstander var Polen. De to motstandere sto alene overfor hverandre. England var ikke i den situasjon at det kunne yte noen direkte hjelp, og Frankrike holdt på med mobiliseringa og torde ikke få sine oppmarsjlinjer bombet ved å gå til offensive operasjoner. Polen ble slått fordi det var totalt underlegent militært overfor Tyskland.

Etter operasjonene mot Polen fulgte en pause. Årsaka var sannsynligvis på den ene side at nasistene framleis overvurderte vestmaktens styrke, delvis et enkelt regnestykke at Tyskland kunne fortsette sine rustninger i et tempo som langt overskred de franske og engelske. Det er et faktum at trass i at de to demokratiske stormakter, og først og fremst gjelder dette Frankrike, klart burde ha sett Tysklands enorme slagkraft og den nye krigsteknikk som de benyttet, så klarte ikke disse å rive seg løs fra den sene og litt selvgode måten deres krigsforberedelse ble ført på. Feilen lå også for en stor del i de statsjefer disse to land hadde, Daladier og Chamberlain. De var begge to tilføyelse og lite egnet til å ta kampen opp mot de dristige og hensynsløse nasistiske ledere.

I april 1940 kom det neste tyske trekk, nemlig besettelsen av Norge og Danmark. Angrepet ble utført med minuttens nøyaktighet, rett foran den mektige engelske flåten. Meningene er delte om dette angrep. Sannsynligvis var det det første feiltrinn Tyskland gjorde. Istedenfor å konsentrere hele sin opp-

merksomhet mot berveien til England, gjorde de denne avstikker og tapte i virkeligheten tid.

Like etter kom angrepet mot Holland og Belgia. Disse land ble faktisk rent overvendt for England og Frankrike kunne yte effektiv hjelp, og igjen hadde Tyskland den fordel å være den absolutt sterkeste. Det tyske angrep kom med en styrke som brøt ned alt på dets vei. De belgiske befestninger ble tatt ved sjokkretader, etter planer like nøyaktig utregnet som de som lå forut for angrepet på Norge.

Allerede fra første øyeblikk klarte tyskerne fullstendig å bekerske situasjonen. De tok ikke i bruk noen «hemmelige» våpen, men til gjengjeld hadde de tyske troppene ved sine seire fått en gåpå-bevissthet som oppveide mange hemmelige våpen.

Og her lå også en årsak til nasistenes framgang. Den voldsomme stimulans seirene skapte, de følte seg usarlige. Men grunnlaget var faktisk ikke den tyske militærmaskins styrke, men motstandernes svakhet.

Det franske militærvesen var basert på defensive operasjoner. Den franske militær-makts faste punkt og ryggsøt var Maginotlinja. Alle beregninger tyder på at denne var ypperlig og at troppene og organisasjonen var førsteklasses. Franskmennas håp var at tyskerne skulle forsøke å storme denne linje, og at dette ville tilføyse fienden så store tap at den franske armé siden kunne gå til angrep.

Maginotlinja ble også stormet, men den ble stormet bakfra. Nasistenes påstand om at de klarte å bryte den frontalt er ren propaganda. Feilen ved Maginotlinja var at den ikke gikk helt til havet, men stoppet ved den belgiske grense. Og det var her de tyske tropper strømmet gjennom.

Først og fremst ligger årsaka til det franske nederlag i at den franske armé var fullstendig underlegen. Tyskerne angrep med 200, muligens hele 240 divisjoner mens franskmennene hadde 100. Til dette kom et relativt lite antall engelske divisjoner. Man andre forhold var verre. Nasistene hadde over 10 000 fly, franskmennene hadde bare ca. 1000 jagerfly og et forsvinnende lite antall bombefly. Når det gjaldt tanks var forholdet ennå verre, den franske armé manglet nesten dette våpen: Heller ikke hadde de noe særlig antall av antitankskanoner. Når deril kommer en delvis udeliglig statsledelse og et offiserkorps som på ingen måte var på høyde med situasjonen var katastrofen uunngåelig.

Etter seiren i Frankrike vendte nasistene seg mot England. Men det var for sent. Nasistene hadde i virkeligheten lidd et nederlag i krigen i Frankrike, og det var ved Dunkerque. De engelske tropper som var presset sammen her sto foran sin undergang. Engelskmennene hadde håpet å redde 50 000 og reddet 300 000. Troppene kom tilbake til hjemlandet uten våpen, men ikke kuel, tvertimot.

England led ikke tilnærmedesvis av samme feil som Frankrike. De var nok sene om å komme i gang, men de kom i gang. Da de tyske flyangrep som skulle innlede invasjonen ved først å vinne herredømme i lufta og å terrorisere det engelske folk led de nederlag, det første virkelige nederlag som nasistene hadde i krigen. Det engelske flyvåpen var kvantitativt underlegent i forholdet 1 til 4, men det var kvalitativt bedre og de tilføyde Göhrings flyarmeer så store tap at de måtte oppgi angrepa.

Men en skal ikke se bort fra det viktige fakta at på det tidspunkt torde nasistene ikke sette inn hele sin kamprkraft. De hadde en frusel i ryggen, nemlig Sovjetunionen. Tyskland måtte holde store reserver klare, og torde ikke risikere en mislykket invasjon. Så valte de først å tilintetgjøre denne stat.

Sovjetunionens rolle i denne krig var intill krigens begynnelse i øst forslått av få i virkeligheten var situasjonen klar allerede fra første øyeblikk: nasistene ville også vende seg mot Russland. De tilstrebe fullstendig hegemoni i Europa, for ikke å si i verden, Russland ville derfor alltid stå i veien for dem.

Etter de kolossale seire nasistene hadde oppnådd, trodde de at de også var sterke nok til å renne Sovjetunionen over ende. Men det regnestykket holdt ikke stikk. Russerne hadde nøy fulgt kampens gang i Vest-Europa og trukket til seg alle erfaringer. De valte å føre en elastisk forsvarstaktikk, idet de forsto at de ikke var tilstrekkelig sterke til å møte tyskerne med hele sin styrke ved grensen.

Årsaka til den tyske framgang mot russerne ligger i den enkle grunn at de også her var overlegne. De hadde omlag det samme antall tropper da krigen begynte. Av tanks var de absolutt overlegne og av fly var de i alle fall sterkeste når det gjaldt første-linjefly. Dessuten var de tyske troppene seierssikre, trass i at det sikkert hersket en utpreget uro blant de menige.

Men russerne lot seg ikke renne over ende. Rødearmistene viste seg som tvers gjennom ypperlige soldater og de hadde en kampmoral som ikke lot seg kuc. Deres våpen viste seg å være førsteklasses, den russiske industri viste seg å ha nådd tekniske høyder som få hadde ant i Vest-Europa. Deres flyvåpen viste seg også å være på høyden, og det er neppe tvil om at det kvalitativt er like godt som nasistenes.

For første gang led nasistene alvorlige tap og de måtte sitt andre og store nederlag ved Moskva. Den nasistiske angrepsbølge ble demmet opp og den tyske hærs kampr-moral fikk en alvorlig knekk.

I slutten av 1941 skjedde det en ny avgjørende begivenhet. USA tråtte inn i krigen. Riktig nok skjedde det samtidig et tilbakeslag idet Japan tråtte inn på Tysklands side. Og her gjentok historien seg. Japan hadde lært fullt ut av de erfaringer krigen hittil hadde gitt, mens Amerika ikke greide å starte med full slagkraft. Men allerede nå har forholda forandret seg. Japans styrke skal man hverken overvurdere eller undervurdere, men Amerikas innsats latet etter hvert til i alle fall produktionsmessig å nå høyder som en ikke hadde ventet.

Ved inngangen til det fjerde krigsåret er forholda totalt forandret fra hva de var den første tid. Først og fremst ved at Tyskland ikke er den sterkeste part. På den ene side har de hatt enorme tap, og krigsproduksjonen

UTSTILLINGEN, SOVJETPARADISET

- «Russerne har glemt å le, står det i programmet . . .»
- «Kanskje vi skulle sende utstillingen bort til dem!»

FORAN STALINGRAD — BYTOLL

- «Det var billigere i Paris. Fortættier det slik er jeg ruinert!»

kan bare med de største vansker holdes på et høyt nivå og er sannsynligvis en del lavere enn den var før ett år siden. De allierte støter her nå i sum absolutt overvekt når det gjelder fly, også forslelinjesfly, og produksjonsftra går raskt oppover. Også når det gjelder produksjonen av annet krigsmateriell er Tyskland underlegen. Da har en fordel ennå nemlig ubåtkrigen, men allikevel klarer de bare å senke en brøkdel av de transporter som går over alle verdenshav. En viktig ting som de også har mistet er sin seiersbevissthet. Det er ikke for ingenting at Hitler har utnevnt den nye justisminister fra SS og at denne skal sortere direkte under ham. E nå har de lyske tropper en meget sterk kampmoral, men den kan ikke sammenliknes med den de hadde da de marsjerte inn i Paris, eller da de feide Jugoslavia over ende i ei hånd vending.

Den fordelten har de dog ennå at de faktisk fremleis fører en enfrontkrig. Tyskland har idag nesten hele sin styrke ved Østfronten. Etter oppgaver fordeler deres styrke seg slik: 190 infanteridivisjoner, 20 mekaniserte divisjoner (tanker) og 20 motoriserte divisjoner på Østfronten. Ii dette kommer 40 finske, rumenske, italienske og ungarske divisjoner. I Afrika har de 2—3 panserdivisjoner og 1 mekanisert divisjon. I Frankrike og Belgia har de 25 infanteridivisjoner og 3 panserdivisjoner og som reserve hjemme 25 divisjoner. Dessuten fins det endel i andre okkuperte områder, blant annet i Norge.

Men det står en sterk armé kamplar på det engelske styrke og vi vil nok oppleve at den om ikke så lenge blir satt inn med fullt kraft. Og om ikke det forsøkt lykkes kommer et nytt. Russene er umåtelige. Nasjonene står foran sitt endelige nederlag, selv om de ennå midlertidig kan ha framgang i øst.

Ola Hoffmo, tidligere journalist i Arbeideren og bror av Rolf Hoffmo som sitter i konsentrasjonsleir i Tyskland, er skutt under en arrestasjon.

FORSLETT PROPAGANDA

Oslo har fått den tvilsomme ære i en måned å huse utstillingen «Sovjetparadiset» som nasistene forøvrig har hatt rundt i en del andre byer før, uten at den stedlige befolkning har gidde gå og se på den.

Utstillingen er et resultat av nasistenes egne slibrige fantasi, og står på høyde med kannibalhistorien i Nordland.

Det norske folks svar på Goebbels' forvitte løgnpropaganda mot Sovjetunionen er allerede gitt, og det er den holdning nordmenn har tatt overfor de russiske krigsfanger i Norge. Over alt hvor det har vært mulig har befolkningen hjulpet disse fanger, og trass i faren for mishandlingen av Gestapo og forsendelse til konsentrasjonsleir har man foretatt å stikke mat til disse mishandlede men ukudlige fanger.

Varm sympati for de russiske fanger, beundring for den røde armé og forakt for herrefolket er nok nokens svar på Quislingens og Goebbels' løgner om Sovjetunionen.

Forøvrig er det uansett å legge en hensiktsfull redaksjonell i Norge. Vi er omgitt av en høytt respekt utstilling, nemlig nasiparadiset. Den er høyt kvæde og avslører nasistens samme vesen, og ingen av det nasistiske propagandepappereis glansnumre kan borthede oppriksksheten fra den.

FLYANGREPA MOT TYSKLAND

I kommunikatet 7 sept heter det: Innlandsbyna Duisburg ble utsatt for veddige flyanfall i natt. Det oppsto en rekke brander. Det var det 55 angrep mot Duisburg. Samtidig ble andre militære mål i Ruhr-området bombet. 9 britiske fly saknes.

I dagslys ble en rekke mål i okkupert Frankrike bombet, bl. a. av flygende festninger. Samtidig rettet 400 allierte jagerfly angrep på tyske flyplasser. 5 nasilly ble skutt ned, 13 antakelig skutt ned og 25 skadet. 2 flygende festninger og 3 allierte jagerer gikk tapt.

FRA REGJERINGA

Statsminister Nygaardsvold sendte et budskap fra London 6 sept hvor han sa: Nasistene foretar stadig nye overgrep i Norge. Det norske folk har ytt en motstand som er beundret verden over, og har funnet fram til kampmetoder som gir de beste resultater.

All tyder på at det norske folk i nærmea framtid står overfor nye prøvelser. Quisling vil snart proklamere sitt «rilsing». Nasistene vil på denne måte forsøke å provosere befolkningen. Det henstilles til hele folket å inata samme faste og verdige holdning som før, og ikke innlate seg på individuelle aksjoner som bare kan føre til nye terrorhandlinger fra Gestapos side.

Som våre lesere husker oppvædde nasistene ved sin faste holdning å følge gjennom at utrylghetene oppvædde bestemmelsen om at oppvædde kunstnere skulle bli de seg til å oppbri i krigsforlaga. Denne rett til selv å bestemme hvor en vil oppbri ble imidlertid ikke gitt sangere og songvinnere.

Musikere har fra malten av angust nålemt play å gjennoppta sin gamle holdning, nemlig å holde seg borte fra å oppbri offentlig forli myndighetene og å sørgje for sin rett til å bestemme hvor de vil oppbri.

Musikere er en sjononistisk utlyg rett stund og det er flott gjort at de viser denne seige vilje til å følge vår front. Publikum må nå være klar over at de musikere som oppbri er striket eller nasister, og bør støtte de folkelandsinnerte ved ikke å gå på konsertar, slik som vi fremleis ikke går i Nasjonalskuset.

Fra Ankara meldes at det russiske fly angrep på Budapest forleden natt tem forstendig overvaskende og iøvneridit ble forst åpnet lenge etter at angrepet var begynt. De russiske fly gjorde stor skade, særlig på rustningsfabrikker. Ble utsett på Postogast.